

ימי עיון בתנ"ך תשפ"ב

שם השיעור "ראה בירה אחת דולקת" – מה ראה אברהם?

שם המרצה (כתובת דוא"ל) – יעל שלוסברג yshlos6@gmail.com

1. מדרש רבה בראשית פרשה לט פסקה א

ויאמר ה' אל אברהם לך לך מארצך וגוי ר' יצחק פתח (תהלים מה/יא): שמעי בת וראי והטי אזנך ושכחי עמך ובית אביך

אמר רבי יצחק: משל לאחד שהיה עובר ממקום למקום וראה בירה אחת דולקת אמר תאמר שהבירה זו בלא מנהיג? הציץ עליו בעל הבירה אמר לו אני הוא בעל הבירה.

כך לפי שהיה אבינו אברהם אומר תאמר שהעולם הזה בלא מנהיג הציץ עליו הקב"ה ואמר לו אני הוא בעל העולם.

ויתאו המלך יפיך כי הוא אדוניך (תהלים מה/יב) ויתאו המלך יפיך - ליפותיך בעולם, והשתחוי לו - הוי ויאמר ה' אל אברהם:

2. בראשית פרק יב

(א) ויאמר ד' אל אברהם לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר אראך: (ב) ואעשך לגוי גדול ואברכה ואגדלה שמך והיה ברכה:

(ג) ואברכה מברכיך ומקללך אאר ונברכו בך כל משפחות האדמה:

3. תהלים פרק מה

(יא) שמעי בת וראי והטי אזנך ושכחי עמך ובית אביך:

(יב) ויתאו המלך יפיך כי הוא אדוניך והשתחוי לו:

4. רש"י על המדרש

ראה שמים וארץ, **ראה שמש ביום וירח בלילה וכוכבים מאירין**. אמר: אפשר שיהא דבר גדול כזה בלא מנהיג!?

5. פירוש מהרז"ו (רבי זאב וולף) על המדרש

וראה בירה – ענין המשל: מי שרואה בנין יפה ומסודר מבין ומודה שיש בעל לבירה זו ואומן חכם ברא אותה. **אך ראה שהבירה נשרפת באש** אז חשב שבעלה ואדונה עזבה

6. תהלים פרק קד

(יט) עשה ירח למועדים שמש ידע מבואו: (כ) תשת חשך ויהי לילה בו תרמש כל חיתו ער: (כא) הכפירים שאגים לטורף ולבקש מאל אכלם: (כב) תזרח השמש יאספון ואל מעולתם ירצו: (כג) יצא אדם לפעלו ולעבדתו עדי ערב:

7. רמב"ם יד החזקה - הלכות עבודת כוכבים פרק א

כיון שנגמל איתן זה התחיל לשוטט בדעתו והוא קטן והתחיל לחשוב ביום ובלילה והיה תמיה **היאך אפשר שיהיה הגלגל הזה נוהג תמיד ולא יהיה לו מנהיג ומי יסבב אותו כי אי אפשר שיסבב את עצמו**. ולא היה לו מלמד ולא מודיע דבר אלא מושקע באור כשדים בין עובדי כוכבים הטפשים ואביו ואמו וכל העם עובדי כוכבים והוא עובד עמהם ולבו משוטט ומבין עד שהשיג דרך האמת והבין קו הצדק מתבוננתו הנכונה וידע

ימי עיון בתנ"ך תשפ"ב

שם השיעור: "ראה בירה אחת דולקת" – מה ראה אברהם? יעל שלוסברג

שיש שם אלוה אחד והוא מנהיג הגלגל והוא ברא הכל ואין בכל הנמצא אלוה חוץ ממנו וידע שכל העולם טועים.

8. שפת אמת ספר בראשית - פרשת לך לך - שנת תרל"ב

ובמדרש ראה בירה דולקת כו' שמעתי מאא"י מו"ר ז"ל דולקת כמו דלקת אחרי שראה שכל העולם נמשך אחר נקודה אחת כו' וכן איתא בזוה"ק והוא כנ"ל שכל דבר, קיומו (הוא) - הביטול והדיבוק למה שלמעלה עד שהכל בא אל הנקודה האמיתית מהשי"ת שמחיה כל. **ונקודה זו רצה אברהם אע"ה לראותה איך נותנת חיים לכל הנבראים שלא להיות נפרדים אף שהם בעוה"ז.**

וע"י הביטול לך לך וכו' זכה לראותה.

וכן גם עתה בשבת קודש שכל אדם משליך כל עניני החול ומקבל על עצמו עול מלכות שמים שהוא בחינת שבת לשבות מכל מעשה קטן וגדול נתגלה באמת כמ"ש (דברים כח/י): וראו כו' כי שם ה' נקרא כו' :

רמב"ן הקשה שנאמר לך לך בלי שנוכר מקודם חיבתו. ובזוה"ק נראה כי זה עצמו השבח ששמע זה המאמר לך לך שנאמר מהשי"ת לכל האנשים תמיד כמ"ש וי לאינון דשינתא בחוריהון ואברהם אבינו ע"ה שמע וקיבל. וממילא נקרא רק הדיבור אליו כי הלא לא נמצא מיוחד לשמוע רק הוא אבל בודאי זה השבח בעצמו שהיה מוכן לקבל המאמר.

9. בראשית פרק לא/לו: ויחר לייעקב ויגרב בלבן ויען יעקב ויאמר ללבן מה פשעי מה חטאתי כי דלקת אחרי:

10. שפת אמת ספר בראשית - פרשת לך לך - שנת תרנ"ב

במדרש שמעי בת כו'. דאיתא במדרש על הפסוק (תהילים נז) שמעה עמי ואדברה אין מעידין אלא בשומע כו' כי הקב"ה ברא עוה"ז להיות נסתר השגחתו יתברך בעולם, זולת הצדיקים אשר הם מייגעים עצמם לברר כבוד מלכותו ית' בעולם מגלה להם ההנהגה שלו. וזה שנאמר הציץ עליו בעל הבירה הואיל ותמה תאמר שהבירה הזאת בלי מנהיג. וכן כתיב מציץ מן החרכים.

וכל איש ישראל כפי מה שנושא עיניו לשמים כדכתיב שאו מרום עיניכם כמו כן מתגלה לו מי ברא אלה ולזה מיוחדים בני"י כדכתיב שמעי בת.

וכמו שיש נפשות מיוחדים לראות כבוד מלכותו יתברך כן יש מקומות מיוחדים בעולם שמתגלה שם כבודו ית"ש. ולכן אמר לך לך כו' אל הארץ אשר אראך ששם יתגלה לו המבוקש.

וכמו שיש גילוי פרטית לכל עובד ה' כפי היגיעה, כן יש גילוי כלליות לאותן הגדולים כאברהם שהיה משתוקק שיתגלה כבודו ית' לו ולכל זרעו וזכה לזה כדכתיב (בראשית יג/טו): (הארץ) אשר אתה רואה כו' אתננה ולזרעך. והקב"ה יתברך שמו כשבחר בהאבות היה הבחירה לכל בני"י שעתידין לצאת מהם...

11. רמב"ן על בראשית פרק יב פסוק ב

והנה זאת הפרשה לא בארה כל הענין, כי מה טעם שיאמר לו הקב"ה עזוב ארצך ואיטיבה עמך טובה שלא היתה כמוהו בעולם, מבלי שיקדים שהיה אברהם עובד אלהים או צדיק תמים...?

אבל הטעם, מפני שעשו אנשי אור כשדים עמו רעות רבות על אמונתו בהקב"ה, והוא ברח מהם ללכת ארצה כנען ונתעכב בחרן, אמר לו לעזוב גם אלו ולעשות כאשר חשב מתחלה, שתהיה עבודתו לו וקריאת בני האדם לשם ה' בארץ הנבחרת, ושם יגדל שמו ויתברכו בו הגוים ההם, לא כאשר עשו עמו באור כשדים שהיו מבזין ומקללים אותו, ושמו אותו בבור או בכבשן האש ואמר לו שיברך מברכיו ואם יחיד מקללו יואר.

זה טעם הפרשה אבל התורה לא תרצה להאריך בדעות עובדי עבודה זרה ולפרש הענין שהיה בינו ובין הכשדים באמונה, כאשר קצרה בענין דור אנוש וסברתם בעבודה זרה שחדשו: